

Luuk van Middelaar

Het EU-vredesverbond is nu partij in een conflict

Na maanden van manoeuvres, praten, loeren en hopen is de Geschiedenis op hol geslagen. Met de inval in Oekraïne stort president Poetin zich in het ondenkbare, hij is de Rubicon overgestoken, ten oorlog. Hij kan niet meer terug. Welk motief ook de doorslag gaf, het besluit is gevallen. Vuur en vlammen, alles of niets.

Politieke wil en koelbloedigheid zijn aan onze zijde nu van levensbelang. Aan dat eerste geen gebrek. In tijden van gevaar komen onvermoede krachten los. Te beginnen in Oekraïne, dat de eerste klappen moedig opvangt, terugvecht en de openingsslag om de Europese publieke opinie glansrijk heeft gewonnen. We zien dezer dagen niet een rommelig land van veertig miljoen mensen aan de Zwarte Zee, maar een natie die zich presenteert als drager van Europa's democratische belofte, met president Zelensky als universele held.

De absolute prioriteit is nu het gevaar van een nucleaire oorlog af te wenden

---

Zeker zo onvermoed en abrupt is de Duitse politieke mobilisatie. De Bondsrepubliek wil weg uit de NAVO-achterhoede, gaat zich serieus bewapenen (100 miljard euro extra voor defensie alleen al in 2022) en zendt Kiev militair materieel. Berlijn breekt met de economische paai-politiek jegens Moskou, erkent gasafhankelijkheid als strategische fout en ziet de naïviteit en hypocrisie onder ogen van het Duitse exportmodel (zaken doen met despoten onder het mom zo ook vrijheden te verbreiden). Wat gepokte oosterburen en strenge Amerikaanse presidenten in geen jaren lukte, bewerkstelligt Poetin in één klap: Duitslands geopolitieke ontwakken. Actie en reactie.

Bondskanselier Scholz sprak zondag van een 'Zeitenwende' voor Europa en nam zijn parlement en publiek in dit tijdperk mee. Naar verluidt kondigde hij de besluiten aan zonder zijn eigen SPD en de Groenen te hebben ingelicht; alleen minister van Financiën Lindner (FDP) wist ervan. Precies zo greep bondskanselier Kohl in november 1989 het moment: drie weken na de val van de Berlijnse Muur - een andere grote gebeurtenis in de galopperende Europese geschiedenis - lanceerde hij in dezelfde Bondsdag eigenhandig de plannen voor de Duitse eenwording, vriend en vijand verbluffend.

Deze opzienbarende, tweede Duitse 'Wende' geeft de hele EU

meer eenheid en kracht. Zware sanctiepakketten, tot vorige week steeds door Berlijn afgeremd of ingeperkt, volgen elkaar op. Europa zet zijn economische macht in én toont zich publiekelijk bereid welvaartspijn in te calculeren omwille van veiligheid en vrede. Dat laatste is nieuw en getuigt van verdiept politiek-strategisch besef.

Al even frappant is dat de Europese Unie voor 500 miljoen euro wapens gaat leveren aan Kiev. Tot vorige week taboe, ook vanwege Duits verzet. Hiermee is de EU haar eigen Rubicon overgestoken. Commissievoorzitter Ursula von der Leyen kondigde het zondag af. Het Europese vredesverbond is nu partij in een conflict met een militaire en nucleaire grootmacht. Dat deze oorlogsgelden uit een Brusselse *Peace Facility* komen zal de Kremlinwoordvoerders, ervaren onthullers van westerse schijnheiligheid, niet zijn ontgaan.

Bij ons toeschouwers, ver van bommen op Kiev en Charkov, strijden bezorgdheid en angst om voorrang. Twitter-triomfalisme over Russische militaire misrekeningen is voorbarig. We zijn deze woensdag pas op dag 7. De Duitsers hadden in 1940 vijf dagen en een verwoest Rotterdam nodig om het kleine Nederland te doen capituleren.

Politieke levenswil is er dus te over, maar strategische kalmte is een schaarser goed. De absolute prioriteit is het gevaar van een nucleaire oorlog af te wenden. Stoer zeggen dat Poetin bluft is onverantwoord. Niet alle leidende politici schijnen ervan doordrongen. Lichtvaardig legt Commissievoorzitter Ursula von der Leyen het vooruitzicht van EU-lidmaatschap voor Oekraïne op tafel. Prompt stuurt Zelensky het officiële aanzoek. Polen en andere Oost-Europese landen juichen het toe, het Europees Parlement applausdiseert reeds, dinsdag. Aarzelende lidstaten zwijgen nu of nuanceren; niemand misgunt de belaagde Oekraïners een straal hoop.

In de driestheid van het moment lijkt Von der Leyen te negeren dat voor het Kremlin, dat we tot rede willen bewegen, onze NAVO- en EU-beloften aan Kiev sinds 2008 een voorname conflictbron zijn. En hoe moeten we dat voor ons zien: ex-Sovjetrepubliek Oekraïne in de EU zonder tegelijk NAVO-lid te worden? Dat laatste is een rode lijn, want zou een Amerikaans-Russische kernoorlog riskeren. Kan de Europese Unie het land uit Moskou's klauwen redden, nu of straks, zonder de VS en op grond van de eigen militaire bijstandclausule, artikel 42 (7) van het EU-verdrag, de ongeteste tegenhanger van artikel 5 van het NAVO-verdrag?

Enorme strategische vragen. Nog zijn de wentelingen van het lot niet ten einde.